

U heeft samen met uw behandelend arts besloten te beginnen met hormoontherapie bij prostaatanker. In deze folder geven wij u informatie over deze behandeling.

Wat zijn hormonen en wat doen deze bij prostaatanker?

Hormonen zijn stofjes die het lichaam zelf aanmaakt. Eén van die hormonen is testosteron. Het zorgt bijvoorbeeld voor de groei van de spieren, heeft invloed op het seksueel verlangen en zorgt voor de ontwikkeling van de mannelijke geslachtskenmerken. Testosteron is de voedingsbron voor prostaatanker. Om de groei van prostaatanker te remmen, kan worden gekozen voor hormoonbehandeling. De hormoontherapie zorgt ervoor dat de zaadballen stoppen met het maken van testosteron. Hiermee wordt de voedingsbron van de prostaatanker weggenomen.

Iedere 3 of 6 maanden wordt de hormoontherapie thuis in injecties toegediend door een verpleegkundige van de thuisprikservice. In sommige gevallen krijgt u vooraf aan de injectie voor een periode tabletten. Het is ook mogelijk om via een operatie, waarbij een gedeelte van de zaadballen wordt verwijderd, hetzelfde effect te krijgen

Afhankelijk van de vorm prostaatanker die u heeft, kan hormoontherapie ook gegeven worden in combinatie met radiotherapie of chemotherapie. Bij radiotherapie wordt het gebruikt als aanvullende therapie zodat de prostaatkernen gevoeliger worden voor de bestraling. Dit is meestal voor 2 jaar. Bij chemotherapie is het in combinatie met de aanvullende therapie maar wel levenslang.

Zijn er bijwerkingen van de hormoonbehandeling?

Sommige patiënten ervaren geen bijwerkingen, terwijl anderen diverse bijwerkingen ondervinden. De bijwerkingen van de hormoonbehandeling kunnen verschillend zijn. Mogelijke bijwerkingen van de hormoonbehandeling, van zowel de injecties als na een operatie, zijn:

- Opliegers
- Vermindering van seksueel verlangen
- Erectiestoornis
- Borstvorming en/of gevoelige borsten
- Stemningswisselingen
- Gewichtstoename en/of verandering vetverdeling van het lichaam
- Spierzwakte
- Vermoeidheid/gebrek aan energie
- Concentratie- en geheugenvermindering
- Verandering van lichaamsbeharing
- Botontkalking (osteoporose)

Gesprek met de gespecialiseerd verpleegkundige

Als u last heeft van bijwerkingen kunt u in gesprek met de gespecialiseerd verpleegkundige. Samen wordt er gezocht naar oplossingen of mogelijkheden om de bijwerkingen te verminderen door middel van medicatie of hier beter mee om te leren gaan. Vraag uw verpleegkundige naar de mogelijkheden.

Hormoonbehandeling bij prostaatanker

Algemene adviezen

Bewegen

Regelmatig bewegen is belangrijk om het verlies van spiermassa te beperken. Ook vermindert beweging de kans op overgewicht en beschermt het tegen het brozer worden van botten (osteoporose). Hoewel het kan lijken dat sporten vermoeiend is, kan het u juist meer energie geven. Wij adviseren de landelijke beweegnorm aan te houden: tenminste vijf dagen per week 30 minuten matig intensief te bewegen; zodat uw hartslag omhoog gaat en u het warm krijgt. Enkele tips om meer te bewegen:

- Neem vaker de trap
- Maak iedere dag een wandeling van een half uur in de buitenlucht
- Zet de auto eens verder weg in de straat of van de winkel vandaan
- Ga voor kleine stukjes wandelen en voor langere stukken met de fiets i.p.v. met de auto
- U krijgt van de gespecialiseerd verpleegkundige informatiefolders met adviezen hierover.

Gezonde voeding

Het is belangrijk dat u gezond en voldoende eet. Gezonde voeding kan u helpen u beter te voelen. Bovendien kan het bijdragen aan een stabiel gewicht.

Wij adviseren de schijf van 5 van het voedingscentrum. Om osteoporose te voorkomen, is het belangrijk dat er voldoende calcium in de voeding aanwezig is, 1000-1200 mg per dag. Dit zijn 4 eenheden per dag in de vorm van zuivelproducten, bladgroente, noten en peulvruchten (1 glas melk of 1 plak kaas is 1 eenheid). Meer informatie staat ook in de informatiefolders die u krijgt.

Praat over de ziekte

Krop uw gevoelens niet op! Praat over uw ziekte en de veranderingen die plaatsvinden door de behandeling. U kunt altijd in gesprek gaan met uw gespecialiseerd verpleegkundige.

Prostaatkankercentrum

Het Reinier Haga Prostaatkankercentrum is een samenwerkingsverband tussen het HagaZiekenhuis (Den Haag) en het Reinier de Graaf (Delft). De samenwerking richt zich op de diagnostiek en behandeling van prostaatanker. De bundeling van kennis en ervaring maakt zeer specialistische behandeling met geavanceerde technieken mogelijk. Iedere patiënt is hierdoor verzekerd van de beste zorg.

Contact

Contactgegevens Reinier de Graaf Gasthuis

De gespecialiseerd verpleegkundigen urologie zijn op werkdagen te bereiken tussen 8.00-17.00 uur via het e-consult via Mijn Reinier de Graaf.

Contactgegevens HagaZiekenhuis, locatie Den Haag

De gespecialiseerd verpleegkundigen urologie zijn op werkdagen te bereiken tussen 8.00-16.00 uur via: 070 - 210 64 82 of uro-oncologie@hagaziekenhuis.nl.

Contactgegevens HagaZiekenhuis, locatie Zoetermeer

De gespecialiseerd verpleegkundigen urologie zijn op werkdagen te bereiken tussen 9.00-16.00 uur via: 079 -

Hormoonbehandeling bij prostaatkanker

346 26 89 of via de Beterdichtbij App.